

האמונה המהורה

ב"ה. י"ט חשון, עש"ק פ' וירא ה'תש"ס

• גליון קס"ב •

גליון בעניני אחרית הימים

אורו של משיח הזורח מ... סדום

כלל לא עשויה להימצא בו. וכך גם כאן: העובדה שנשמתו של משיח נמצאת בתוך סדום היא מציאה, דבר שקיים במקום זר לו לחלוטין.

והנה, חטאי סדום ממיטים עליה את העונש הקשה, ומלאכים נשלחים להציל את לוט ומשפחתו. ואף כאן, עיקר הכוונה היא להציל את אורו של משיח העתיד לצאת מלוט, ומכוח זה "מרוויחים" כל בני משפחתו של לוט, כאשר ניתנת להם האפשרות לצאת מסדום.

"זרע הבא ממקום אחר"

כאשר לוט ובנותיו נכנסו אל המערה, אמרה הבכירה אל הצעירה (בראשית יט, לא) "אבינו זקן, ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ. לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו, ונחיה מאבינו זרע". במדרש נאמר (ב"ר פנ"א, ח) "ונחיה מאבינו בן" - אין כתיב כאן, אלא 'נחיה מאבינו זרע'. אותו זרע שהוא בא ממקום אחר, ואיזה זה? - זה מלך המשיח."

כיצד מהווים המילים "זרע הבא ממקום אחר" הגדרה למלך המשיח? במפרשים מוסבר, שמשח נולד מזרע פסול - בני מואב, שעליהם נאמר שלא יבואו בקהל ה' לעולם, ולכן הוא מוגדר כ"זרע הבא ממקום אחר". במובן עמוק יותר (ראה "נצח ישראל" פרק לב), משיח מביא עמו דבר "אחר" - אישיותו זרה ביחס לעולם הטבעי והחומרי, והוא מסמל התחדשות שאין ערוך בינה לבין המצב הקודם, "משהו אחר".

כך אמרה הבכירה אל הצעירה. וכאן אנו רואים בגלוי את ההשגחה העליונה שגרמה לאירועים להתרחש. כיצד היה להם יין במערה? פירוש אחד אומר (ב"ר פנ"א, ח): "ממה שהיין מרובה להן היו מחביאין אותו במערה". אך לדעת ר' יהודה בר סימון (ספ) "נעשה להם מעין דוגמא של עולם הבא. היך מה דאת אמר (יואל ד, יח) 'והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס'. הווי אומר, כשם שלעתיד לבוא יטפו ההרים יין, כך היה להם במערה, 'מעין עולם הבא'."

ואכן, בזכות הסיוע האלוהי נולד מואב, שממנו באה רות, וממנה יצא דוד המלך ומלכי בית דוד אחריו, עד למלך המשיח - "מהרה ייגלה אמן כן יהי רצון".

משיח - ממנואב או מעמון?

ומה חלקה של הצעירה בעניין זה? האם גם לעמון יש קשר למלך המשיח? לכאורה, כן. הרי אמרו חז"ל (ראה בספר השיחות תנש"א עמ' 527 הערות 84, 85), שמשח הוא מזרע דוד ושלמה בנו, ושלמה המלך הוא בנה של נעמה העמונית (מלכים א, יד, כא. וראה בבא קמא לח, א). אם כן, משיח הוא גם מזרע בני עמון.

אלא, שמהאמור בספר הזוהר נראה שלא כך הם הדברים. הזוהר (ח"א קי, ב) מתייחס לכך, שכאשר הפסוק מדבר על הבת הבכירה, נאמר: "ולא ידע בשכבה ובקומה", והמילה "ובקומה" היא בכתיב מלא, עם האות ו' באמצע התיבה, ולא זו בלבד אלא שבמסורת יש 'נקוד' על אות זו. ואילו כשהפסוק מזכיר את הבת הצעירה, שגם עליה נאמר "ולא ידע בשכבה ובקמה", נכתב המילה "ובקמה", בכתיב חסר, ללא ו'.

מה פשרו של הבדל זה? מוסבר בזוהר (דבריו הובאו כאן בתרגום חופשי): "בוא וראה: בבכירה נאמר ולא ידע בשכבה ובקומה בו' ונקוד על ו', לפי שסיוע של מעלה מהקב"ה היה נמצא באותו המעשה, כי עתיד מלך המשיח לצאת ממנואב שהיה בן הבכירה, ע"י רות המואביה שממנה יצאו דוד ושלמה ומלך המשיח, לכן מושלמת כאן מילת 'ובקומה' בו'. ובצעירה כתוב מילת 'ובקמה' חסר ו', לפי שלא יצא מעמון חלק להקב"ה כל-כך כמו

מתוך החושך והאפלה, הרוע והחטאים של סדום ועמורה - מתנוצצים אורה של מלכות בית דוד ואורו של מלך המשיח * כימות המשיח, סדום תשוב ותיבנה, אלא שאז היא תהיה בבחינת "אורות דתוהו בכלים דתיקון" ותוכל להתקיים

בזוהר הק' לפרשתנו (ח"א קט, א) מובא הפסוק (איוב לו, יב) "והוא מסיכות מהתפך בתחולתיו", והזוהר מפרש: "הקב"ה מסבב סביבין ואייתי עובדין בעלמא לאתקיימא. ולבתר דחשיבו בני נשא דיתקיימו איונון עובדין, קוב"ה מהפך לון לאינון עובדין מכמה דהוו בקדמיתא" [הקב"ה מסבב סיבות ומביא מעשים בעולם להתקיים. ולאחר שחושבים האנשים שיתקיימו אותם המעשים, מהפך אותם הקב"ה מכפי שהיו בתחלה]. ובהמשך הדברים: "תא חזי קוב"ה גרם סבובין ועובדין בעלמא בגין למעבד כלא כדקא יאות וכלא נפקא מעיקרא ושרשא דלעילא" [בוא וראה: הקב"ה גורם למעשים וגלגולים בעולם שיעשה הכל כדרוש, והכל נובע ממקור ושורש העליון].

כלומר, לעיתים מתרחשים אירועים שונים, שנראים לעינינו בצורה כזו או אחרת, ואנו מתייחסים אליהם כאל חלק מהחיים הפשוטים והרגילים, אך בעומק הדברים מסתתרים בהם - בסוד ההשגחה העליונה - דברים כבירים, בעלי משמעות חשובה ביותר.

דברים אלו של הזוהר, מהווים "פתיחה" לביאור בעניין מעשה בנות לוט, המסופר בפרשתנו. לפי פשוטו זהו מעשה שלילי ומגונה, אך כשמתבוננים בעומק הדברים, מתברר שהקב"ה גרם זאת כשלב חשוב בהתנוצצות אורו של משיח.

מפרשי התורה ומאמרי החסידות מרחיבים בכך ומוציאים בכך רמזים רבים בפסוקי התורה על פרשה זו (ראה בדברים שנאספו ב"ליקוט משיח וגאולה על התורה", בהוצאת קה"ת). להלן, נביא חלק מביאורי הפרשה, לאור סוד המשיח הצפון בה.

"מציאה" בסדום

ובכן, משיח צדקנו הוא מזרעו של לוט (כדלהלן). השל"ה אומר (לך-לך רעט, א), שזוהי הסיבה לחשיבותו של לוט בעיני אברהם. אברהם לוקח עמו את לוט, כאשר הוא מצווה "לך לך מארצך". גם לאחר שהוא מסתכסך עם אברהם והולך לגור בין רשעי סדום, נחלץ אברהם להצילו ממלחמת המלכים. מה מצא אברהם בלוט, שלא היה צדיק גדול, כלשון המעטה? אלא שבו, בלוט, היה גנוז ניצוץ המשיח, שיצא לבסוף מזרעו, ולכן קירב אותו אברהם ודאג לשלומו.

והנה, מגיע שלב שבו עוזב לוט את אברהם והולך להתגורר בין אנשי סדום, שהיו 'רעים וחטאים לה' מאוד". כעת נוצר מצב אבסורדי, שבו ניצוץ משיח נמצא בתוך סדום... כך מסבירים חז"ל (ב"ר פנ"ג, י) את דברי המלאכים, שאמרו ללוט (יט, טו) "קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות פן תספה בעון העיר": "א"ר טוביה בר רבי יצחק, שתי מציאות, רות המואבייה ונעמה העמונית. אמר רב יצחק: 'מצאתי דוד עבדי' (תהלים פט, כא) - היכן מצאתי אותו? בסדום".

המפרשים מסבירים את כוונת המדרש, שקיומן של בנות לוט בסדום היא בבחינת **מציאה**. - מהי מציאה? מציאה פירושה דבר שנתגלה במפתיע, שלא במקומו, כמן אבן טובה שנמצאת בתוך החול, במקום שהיא

שיצא ממאוב. ועל כן כתובה בבכירה המלה 'ובקומה' בו' ונקוד על ה', ללמד סיוע הקב"ה להוציא ממנו את מלך המשיח". הרי שלדעת הזוהר רק למאוב יש חלק בהתגלות אורו של משיח, ולא לעמון.

יש המעירים על כך מדברי הזוהר בפרשת שלח (קעג, ב), שמשית הוא מצאצאי "הפצוי בה", אשת נתן בן דוד. ולפי זה נראה, שהמשיח אינו מצאצאי שלמה (בנה של נעמה העמונית), אלא דווקא מנתן בן דוד, כך שדווקא מאוב - שמזרעו יצא דוד - הוא הגורם החשוב בענייננו, שעל ידיו התגלתה מלכות בית דוד).

ולאמיתו של דבר, דרוש כאן ביאור כיצד נוצר אורו של משיח דוקא מתוך מעשה שכזה, שהינו אסור בתכלית על-פי התורה (וגם מבחינה מוסרית פשוטה), וכיצד אומר הזוהר שסיוע של מעלה היה באותו המעשה?

ה"צמח צדק" (ספר הליקוטים ערך 'מאוב', ועיין בדבריו עוד) מתייחס לסוגיה זו ומבאר, כי מכיון שהיה זה לפני שניתנה התורה, הדבר לא היה כה חמור, מה גם שכוונת הבכירה היתה לשם שמים, ולכן היא זכתה לסיוע מלמעלה, "להוציא ממנו את מלך המשיח".

שרשים שכאלה...

השאלה נשאלת מאליה - הזוהר שלשלת היוחסין של מלך המשיח: לוט, מאוב ועמון? ! לא נמצאו אנשים מתאימים יותר להיות שורשיו? !...

המהר"ל מפראג (בספרו "נצח ישראל", פרק לב) מתייחס לשאלה זו בהרחבה. הוא פותח את ביאורו בשאלה מעניינת: לכאורה, ככל שהורות מתקדמים לקראת הגאולה, הם היו צריכים להתעלות עוד ועוד. שהרי בגאולה יהיה הכל בתכלית השלמות, ועם ההתקדמות לקראתה היה העולם צריך להתקדם בכיוון זה, שלב אחר שלב. כמו העץ שצומח לאיטו וגדל והולך עד שהוא מגיע לשלמות כך היתה הגאולה צריכה "לצמוח" בשלבים, עד לשלמות הסופית והמלאה. והנה אנו רואים, שהכיוון הוא הפוך בדיוק: מדור לדור נעשית ירידת הדורות, ו"אם ראשונים כמלאכים - אנו כבני-אדם, ואם כבני-אדם - אנו כחמורים" וכו'. ודווקא על עקבות משיחא, אומרת הגמרא (בסיום מסכת סוטה), ש"האמת תהיה נעדרת .. פני הדור כפני הכלב". הא כיצד?

מסביר המהר"ל, שהגאולה היא הווייה חדשה שחורגת לחלוטין מגדרי טבע הבריאה. כלומר, הדמיון לעץ שצומח לאיטו אינו נכון; הדוגמה שמתאימה כאן היא מעץ שמרכיבים בו אילן אחר מסוג שונה לגמרי. העולם כפי שהוא כיום והגאולה הם כמו שני מינים שונים, שאין כל קשר ביניהם, והדרך לחבר ביניהם היא רק ע"י "הרכבה" מיוחדת.

מובן, אפוא, שאין לצפות שלקראת הגאולה העולם יתעלה וישתפר. אדרבה, העולם הטבעי מתדרדר והולך, כדי שעל רקע החלל הריק - תוכל המציאות החדשה להיכנס.¹

לפי זה, אומר המהר"ל, נבין את היותו של הגואל מצאצאי עמון ומאוב דווקא, שרחוקים בתכלית מעם ישראל, ועליהם נאמר שלא יבואו בקהל לעולם. זוהי מהותה של הגאולה, שבאה כדבר שונה, אחר וחדש לגמרי.

ובלשונו: "לא היה ראוי שיבוא עניין חדש והווייה חדשה לעולם, כי אם ע"י האומות, וכל אשר יותר רחוק מישראל ראוי שיהיה ממנו הווייה חדשה. ולכן ההווייה החדשה באה מן עמון ומאוב, שלא תמצא דבר זה [=דרגה כה נחותה ושפלה כמו עמון ומאוב] בשום אומה כלל, ומהם ראוי שיהיה נולד המשיח שהוא הווייה חדשה, וכל זה מפני התחדשות הווייה החדשה".

הוא מוסיף ומבאר, שלוט זכה לקבל את ניצוץ הקדושה שממנו יצא משיח, בזכות היותו בן אחיו של אברהם, בעוד שאברהם עצמו לא היה יכול לקבל ניצוץ זה, משום שהוא מעורב בזוהמה וטומאה, עד כדי התבטלותו שם. דווקא לוט קיבל ניצוץ זה, ושלב אחר שלב יצא מן ה"קליפות" שכיסו עליו, עד ללידתו של דוד המלך, שמזרעו יתנוצץ מלך המשיח.

גם בתורת הקבלה והחסידות (ראה "אור התורה" להצמח-צדק, פרשתנו עם 'תשמח) נדרשים לעובדת היותו של מלך המשיח ממשפחה לא-חיובית

זו, והדבר מבואר כך: מאז חטא עץ הדעת, נעשתה בעולם תערוכת של טוב ורע, ואין טוב ללא רע. אם יהיה דבר שייפרד לגמרי מהרע, יקטרגו עליו ה"קליפות" והתוצאה תהיה שלא יהיה לו קיום. דווקא כאשר ה"קליפה" רואה שיש לה בעניין חלק ונחלה, אז תאמר: "משלנו זה", ולא תקטרג. לכן היתה מוכרחת להיות השתלשלות זרע דוד מעמון ומאוב כדי שיהיה לכך קיום, מאחר שגם כוחות הטומאה "יסימור" לכך.

ועוד מבואר, על-פי הידוע בעניין "יתרון האור" כשהוא מגיע מתוך החושך. כאשר הטהור בא מהטמא גופא - אין לך שבח נעלה מזה. וכך נדרש הכתוב (האזינו לב, י) "ימצאהו בארץ מדבר", דווקא מתוך מדבר ארץ ושממה (רוחנית) תבוא ה"מציאה", "מצאתי דוד עבדי" (מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' תג).

סדום - "אורות דתהו"

ראינו כי למרות גנותם של לוט, עמון ומאוב, הרי מלך המשיח מגיע דווקא מזרעם. נמשיך ונראה כיצד נקשרת הגאולה אפילו בו... סדום.

ובכן, בנבואת יחזקאל (טז, נג-נה) המדברת על שיבת ירושלים נאמר: "ושבתי שבייתה, את שבות סדום ובנותיה... ואחותייך סדום ובנותיה תשובן לקדמתן". ובפירוש רש"י: "ארפא את הארץ מגפרית ומלח, ואושיב בה יושבים". הווה אומר, שאחד מייעודי הגאולה הוא השבתן של ערי סדום.

קשר זה בין סדום לגאולה, מבואר גם במדרש שהזכרנו לעיל: "מצאתי דוד עבדי, היכן מצאתי אותו? בסדום". ואם כי הכוונה לניצוץ משיח שבלוט, ששהה באותה שעה בסדום, משמעות דברי המדרש היא שיש לכך גם שייכות עניינית לעיר סדום עצמה.

מהו אכן הקשר בין סדום - לגאולה ולגואל?

מבאר זאת הרבי (לקו"ש חל"ה וירא ב), על-פי המבואר בחסידות בסיבת הדבר שסדום נשרפה ונחרבה לגמרי, "כל יושבי העיר וצמח האדמה" - שהדבר נעוץ בכך שהנהגת סדום שייכת לעולם התהו.

בעולם התהו האיר האור האלוקי בצורה חזקה ותקיפה ביותר, וכך כל "ספירה" לא נתנה מקום ל"ספירה" השנייה. מידת החסד ביטאה חסד אין-סופי שאין באפשרותו בשום אופן לשכון יחד עם מידת הגבורה, וכך הלאה. משום כך לא היה לעולם זה קיום, ונעשתה "שבירת הכלים". כתוצאה מהעובדה שה"ספירות" לא יכלו לשכון בצוותא, "נחרב" עולם התהו, על המידות והאור האלוקי שבו. - זה גם מה שקרה לסדום. מאחר ששרר בעיר מצב של פירוד והתחלקות, לא היה לעיר קיום והיא אבדה כליל.

והנה, בד בבד עם החיסרון שהיה בעולם התהו, קיימת בעולם זה מעלה גדולה ונפלאה, שהרי האור האלוקי האיר שם בצורה חזקה הרבה יותר מכפי שהאור מאיר בעולם התיקון. ואכן, בימות המשיח יחזרו ה"אורות דתהו" התקפים להתגלות בעולם, אלא שאז יהיה זה בצורה כזו שלא יפעלו "שבירה" וחורבן.

ובהתאם לכך, גם סדום - ששייכת לעולם התהו, כאמור - תשוב לקדמותה. וזהו הקשר של המשיח עם סדום; עניינו של משיח הוא לגלות בעולם את ה"אורות דתהו", (השורש של סדום), אלא שהגילוי יהיה בצורה כזו שלא תביא למצבים שליליים - "אורות דתהו, בכלים דתיקון". (מתוך הספר "הנה ימים באים")

פנינים יקרים

לעתיד לבוא יהי גילוי אלקות בעולם הזה,
בדרגה יותר נעלית מאשר הגילוי בגן עדן העליון,
שלכן גם הצדיקים הגדולים כאברהם ומשה...
יתלבשו בגופים ויקומו בתחיית המתים.

(לקוטי תורה שלח מט, א)

יו"ל ע"י ועד להרמת קרן משיח צדקנו

785 E. 2nd St. Brooklyn, NY 11218

כתובתנו באינטרנט: <http://www.moshiach.net/blind>

(1) יצויין כי סוגיה זו של מצב העולם בהתקרבותו לגאולה נידונה בתורת החסידות בדרך שונה. ועוד חזון למועד.